

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **I. K.**, státní příslušnost Ukrajina, zast. Mgr. Josefem Blažkem, advokátem, se sídlem v Bruntále, Žižkovo náměstí č. 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 4. 2005, č. j. 59 Az 173/2004 – 43,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 9. 2004, č. j. OAM-2667/VL-20-03-2004, zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Žalovaný s poukazem na taxativně vymezené důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu dovedl, že žalobce v průběhu správního řízení neuváděl žádnou ze skutečností svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, či že by měl odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. V průběhu řízení bylo totiž zjištěno, zejména z výpovědi samotného žalobce, že motivem žádosti o udělení azylu byla snaha vyhnout se špatným ekonomickým podmínkám na Ukrajině, získání zaměstnání a možnost dosažení výdělku, jakož i legalizace pobytu v České republice.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce u Krajského soudu v Ostravě včas žalobu, v níž nesouhlasil se zamítnutím jeho žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné, postrádal dále v rozhodnutí výrok o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu (z humanitárních důvodů), jakož i výrok o nevztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K jednání nařízenému Krajským soudem v Ostravě na den 7. 3. 2005 se žalobce pro nemoc omluvil a současně s omluvou požádal o ustanovení advokáta pro řízení o jeho žalobě.

Krajský soud v Ostravě nejprve usnesením ze dne 15. 2. 2005, č. j. 59 Az 173/2004 – 23, ustanovil tlumočníci jazyka ukrajinského a ruského pro toto řízení, které uložil provádět na výzvu soudu písemné, případně i ústní tlumočnické úkony ve lhůtách, které jí budou soudem sděleny. Uložil jí též, aby se dostavila k nařízenému soudnímu jednání v této věci na den 7. 3. 2005 za účelem provedení ústního tlumočnického úkonu. Jelikož žalobce se k jednání nedostavil, bylo toto jednání odročeno na 4. 4. 2005.

Krajský soud poté zaslal stěžovateli na jím uvedenou adresu výzvu (ze dne 7. 3. 2005), v níž mu uložil, aby ve lhůtě 10-ti dnů od jejího doručení založil do spisu vyplněný a potvrzený formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech k žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“, který k výzvě připojil. Obě písemnosti byly přeloženy do jazyka ukrajinského a v tomto jazyce také stěžovateli doručeny. Stejně tak bylo do jazyka ukrajinského přeloženo předvolání pro stěžovatele k jednání nařízenému u uvedeného soudu na den 4. 4. 2005 v 9:15 hodin do místnosti č. 2, I. poschodí budovy A uvedeného soudu. Podle záznamu na doručence od obálky, v níž byly všechny tři písemnosti stěžovateli společně doručovány, převzal je stěžovatel osobně dne 9. 3. 2005 v PoS Bruntál, což ztvrdil svým podpisem. V soudem stanovené lhůtě však na výzvu k vyplnění a vrácení přiloženého formuláře nereagoval, nereagoval na ni ani později a k jednání nařízenému na den 4. 4. 2005 se bez omluvy nedostavil. Soudem bylo proto rozhodnuto podle § 49 odst. 3 s. ř. s., že bude jednáno v nepřítomnosti žalobce. Při tomto jednání vydal soud usnesení, jímž žalobci pro řízení o žalobě zástupce z řad advokátů neustanovuje. V odůvodnění písemného vyhotovení usnesení vycházel z toho, že výše již zmíněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech k žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ byl stěžovateli doručen dne 9. 3. 2005, avšak žalobce ve lhůtě soudem stanovené (ostatně až do dne vydání uvedeného usnesení) vyplněný formulář soudu nezaslal a ani žádným jiným věrohodným způsobem neprokázal své tvrzení o nedostatku finančních prostředků pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta ve smyslu § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“. Protože nebyly zjištěny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nemohlo být jeho žádosti na ustanovení advokáta vyhověno.

Proti tomuto usnesení podal žalobce – prostřednictvím jím zplnomocněného zástupce, advokáta Mgr. Josefa Blažka – včas kasační stížnost, v níž namítal, že si sice zvolil pro řízení o kasační stížnosti advokáta, není si však jist, zda bude moci náklady s tímto zastoupením spojené hradit po celou dobu řízení. Navíc poukázal na to, že rozhodnutí soudu vykazuje značné formální vady, stejně jako následný rozsudek téhož soudu, a je zde předpoklad jejich zrušení a vrácení věci Krajskému soudu v Ostravě s následujícím vleklým řízením. Stěžovatel dále uvádí, že odmítnutí ustanovit mu pro řízení zástupce z řad advokátů odůvodnil soud tím, že mu doručil výzvu k prokázání majetkových a osobních poměrů, formou vyplnění a předložení tiskopisu, a to ve lhůtě 10-ti dnů. Stěžovatel však je oprávněn jednat

ve svém rodném jazyce – ukrajinštině, neboť jinak by neměl rovná práva jako čeští občané ve smyslu čl. 96 Ústavy České republiky a postup soudu by byl v rozporu s čl. 25/2 písm. b) Listiny základních práv a svobod. Žalobce proto žádá, aby tiskopisy k žádosti o osvobození od soudních poplatků byly mu soudem opětovně zaslány v ukrajinském jazyce a znovu mu usnesením stanovena lhůta 10-ti dnů k prokázání majetkových poměrů tak, že usnesení o této lhůtě bude rovněž v jazyce ukrajinském. Žalobce proto navrhuje, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti a pro něž by se musel od rozsahu či důvodu kasační stížnosti odchýlit.

Z obsahu kasační stížnosti podané proti výše uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě plyne, že se stěžovatel dovolává důvodu kasační stížnosti vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stěžovatel tvrdí, že takovou vadou řízení, která měla za následek vydání nezákonného rozhodnutí o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení advokáta, byla skutečnost, že mu nebylo umožněno jednat v jeho rodném jazyce – ukrajinštině a tím porušena rovnost práv ve smyslu čl. 96 Ústavy České republiky a čl. 25 odst. 2 písm. b) Listiny základních práv a svobod. Z toho, že v této souvislosti žádá, aby mu tiskopisy k žádosti o osvobození od soudních poplatků byly soudem zaslány v ukrajinském jazyce lze dovodit, že vychází z přesvědčení, že tento postup v předchozím řízení soud nedodržel.

Tvrzené pochybení však v postupu Krajského soudu v Ostravě Nejvyšší správní soud neshledal. K tomu nutno uvést, že soudní řád správní sice neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk, nicméně na takové situace je pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu. Podle § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá stěžovatelem připomínaný čl. Ústavy České republiky, mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení tak účastníku, jehož mateřštinou je jiný, než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Z uvedeného ustanovení tak plyne, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost, v souladu s gramatickým, teleologickým i systematickým výkladem vzniká soudu pouze tehdy, pokud o to účastník řízení požádá, dále dojde-li k ústnímu jednání, a pak pouze za situace, že účastník řízení by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem, přičemž potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí v řízení vyplynout sama.

V projednávané věci má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel nebyl nikterak v řízení znevýhodněn, naopak Krajský soud v Ostravě v jeho věci postupoval nad rámec povinností výše vyložených. Aniž by soudu z obsahu stěžovatelem perfektně v českém jazyce sepsané žaloby vyplynula potřeba ustanovit pro řízení stěžovateli tlumočníka z jazyka ukrajinského, zaslal soud stěžovateli přeloženou do jazyka ukrajinského žádost (ze dne

17. 1. 2005) o vyjádření souhlasu se záměrem soudu projednat ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. věc bez nařízení jednání. Na tuto výzvu stěžovatel reagoval v jazyce ukrajinském (vyjádřil svůj nesouhlas s navrženým postupem), přičemž jeho přípis byl tlumočnickem jazyka ukrajinského Ing. V. M. přeložen soudu do jazyka českého. Poté opětovně, aniž by stěžovatel o to požádal, byla mu výše již zmíněným usnesením ze dne 15. 2. 2005 ustanovena tlumočnice jazyka ukrajinského (a ruského) paní S. A. Ta také přeložila, stěžovateli do vlastních rukou doručené předvolání k jednání nařízenému na den 7. 3. 2005, a přeložila omluvu stěžovatele k tomuto jednání a jeho žádost o ustanovení advokáta, jakož i výzvu ze dne 7. 3. 2005 k vyplnění formuláře (potvrzení o osobních a majetkových poměrech) a obsah tohoto formuláře. Byla přítomna oběma jednáním u Krajského soudu v Ostravě, tedy dne 7. 3. 2005 a 4. 4. 2005, k nimž se stěžovatel nedostavil a byla připravena tlumočit obsah tohoto jednání stěžovateli do jazyka ukrajinského, jakož i jeho veškerá vyjádření soudu do jazyka českého.

Podle ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. může předseda senátu na návrh ustanovit navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování účastníka platí v takovém případě stát. Z citace uvedeného ustanovení je patrné, že možnost soudu ustanovit účastníku pro řízení zástupce je vázána na splnění dvou podmínek. První z nich je splnění předpokladu, že je tak třeba učinit k ochraně práv žadatele a druhou je prokázání podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Splnění naposledy uvedené podmínky musí prokázat žadatel doložením údajů o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech. To stěžovatel v dané věci neučinil, ačkoliv výzva s řádným poučením přeložená do ukrajinského jazyka mu byla soudem za tímto účelem zaslána. Soud tudíž neměl možnost posoudit, zda stěžovatel splňuje tento zákonný předpoklad pro osvobození od soudních poplatků a nezbylo mu než stěžovatelovu žádost z tohoto důvodu zamítnout. Nedopustil se přitom stěžovatelem v kasační stížnosti tvrzené vady, jež by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Naopak poskytl stěžovateli úplný – nad míru zákonnou úpravou předpokládaný – komfort při vyřizování jeho žaloby, když veškeré písemnosti, přeložil do jeho rodného jazyka, tedy ukrajinštiny. V žádném případě nebyl tudíž porušen princip rovnosti zbraní, jak stěžovatel v kasační stížnosti namítá, ani jeho ústavní právo jednat před soudem ve svém mateřském jazyce.

Ze všech těchto důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnosti není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o této části kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s., když neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. prosince 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu